

શ્રીગણેશાય નમઃ

માલતી માધવ.

નાટકનો સંક્ષિપ્ત સાર અને વાચનો.

શ્રી વિદ્યાવિનોદ નાટક સમાજ સંપાદિ.

રચનાર

કવિ ચિત્રકાર

કુલચંદ્ર કુવેરચંદ્ર શાહ. — નવિપાટ.

પ્રકાશક:—

ધ્યારેલાલ વિઠ્ઠલરાય મેહેતા,

શ્રી વિદ્યાવિનોદ નાટક સમાજ 'ના માલિક.

હાલ મુકામ—મુંબઈ કાયસગુપટેજના તથા પાસે

આવૃત્તિ ૭ સાતમી પ્રત ૨૦૦૦.

વિક્રમબ્દે ૧૯૭૩]

[ઇ. સ. ૧૯૧૭.

મૂલ્ય બે આના.

આ ઓપેરા મુઝર્ઝ 'ઈલ્ડ્રેકાંસ પ્રેસમાં' રા. રા. દામોદર
સાંવળારામ ચંદે એમને પ્રકાશકને માટે છાપ્યા.

તા. ૨૪-૧૦-૧૭.

કાયદા પ્રમાણે રજીસ્ટર્ડ કરાવી પ્રસ્તુત નાટકના સર્વ અધિકારો શ્રી
“વિદ્યાવિનોદ” નાટક સમાજના માલિકે પોતાને સ્વાધીન
રાખ્યા છે. માટે તેમની અનુમતિ વિના કોઈએ આ
નાટક છપાવવું કે અન્યથા લખાવવું નહિ

गुजरात विद्यार्पीठ ग्रंथालय

[गुजराती कॉपीराइट विभाग]

अनुक्रमांक: ७३७५ वर्गिक

पुस्तकानुं नाम मालिका- ८१२५

विवरण ८१-२-८

॥ सत्यं परं धिमही ॥

मूकं करोति वाचालं पंगुं लंबयते गिरिम् ।

यत्कृपा तमहं वंदे परमानंद माधवम् ॥

—००००००००—

આ પછી જગવિજ્યાત મહા પ્રકરણ કવિ ભવભૂતિ તણું

બ્રહ્મનિષ્ઠ મણિ એ ભાષાંતર કીધેલું તાદૃશ ધણું

અવતારી અવતાર એક શૃંગાર પ્રેમ ઉરમાંહે ભરે

ચિત્રકાર તે નાટક રૂપે શિષ્ટ જતો સન્મુખ ધરે



માલતી માધવ નાટકનાં

મૂળરત્ન કોપીરાઈટ સંગ્રહ

— ૦ * ૦ —

- માધવ—દેવરાતનો પુત્ર, માલતીનો થનાર પતિ.
 મકરંદ—માધવનો મિત્ર, અને મદ્યન્તિકાનો થનાર પતિ.
 કલહસંક—માધવનો અનુચર.
 માલતી—ભૂવિવસુની પુત્રી અને માધવની થનાર પત્ની.
 કામંદકી—ઐશ્વર્યમતની વૃદ્ધ પરિવારિકા.
 લવંગિકા—માલતીની સખી.
 મદ્યન્તિકા—માલતીની સખી, મકરંદની પ્રિયા અને નંદનની બેહેન.
 અવલોકિતા } કામંદકીની શિષ્યાઓ.
 યુદ્ધરક્ષિતા }
 મંદારિકા—ઐશ્વર્ય મકાની દાસી.
 સૌદામિની—કામંદકીની શિષ્યા તથા માલતીને ઉગારનાર.
 કપાલકુંડલા—અધેશ્વરની શિષ્યા અને માલતીને હરી જનાર.
 અધેશ્વર—કપાલિક, માલતીને મારી નાખવાનો પ્રત્યન કરનાર.
 ભૂવિવસુ—માલતીનો પિતા, પદ્મપુરના રાજાનો મંત્રી.
 ભદ્રા—એની સ્ત્રી, માલતીની માતા.
 નંદન—પદ્મપુરના રાજાનો નર્મ સચ્ચીવ, મદ્યન્તિકાનો ભાઈ, માલતીને
 પરણવાની ઇચ્છા રાખનાર.
 રાજા—પદ્મપુરનો.

ગોદા, પ્રતિદ્વિગ્ન

શ્રીગણેશાય નમઃ

માલતી-માધવ

નાટકની પ્રવેશવાર ટુંક હકીકત.

મંગળાચરણ—વસ્તુસૂચન.

અંક ૧ લો.

પ્રવેશ ૧—પદ્મપુરના પ્રધાન ભૂરિવસુની પુત્રી માલતીનું હાથણી ઉપર આ-
રત થઇ પોતાની સહચરીઓ સાથે કામદેવના પુજનાર્થે આગમન-ન્યાય
શાસ્ત્રના અભ્યાસ માટે પદ્મપુરનાં આશ્રમસ્થાનમાં આવી રહેલા
કુંડીનપુરના પ્રધાનદેવરાતના પુત્ર માધવનું નિત્યનિયમ પ્રમાણે મદનો-
દાનમાં પુષ્પો વીણવા માટે આવવું થતાં અનેનો ચક્ષુરાગ જોઇ
સખીઓનો વ્યંગવિનોદ-નાયક નાયકાનું પ્રથમ દર્શન-વિયોગ-પા-
છળ રહેલી માલતીની સખી લવંગિકા સાથે પ્રેમની નિશાની તરીકે
બોરસળીના પુષ્પની માળા માલતીને પહેંચાડવી.

પ્રવેશ ૨—આશ્રમસ્થાનમાં લજ્જનકીર્તન-માલતીના રૂપથી ઘેલા અનેલા
રાગના નર્મસચીવ નંદનની ઘેલછા-આશ્રમની વૃદ્ધ પરિત્રાબિકા
કામંદકીની માધવ તથા માલતીના પાણ્ડિત્રદણ્ડની પ્રિયતા-માલતીને
પરણવાને માટે ફાંફાં મારતા વૃદ્ધ નંદનના દુષ્ટ વિચારો.

પ્રવેશ ૩—વિહારવાટિકાના એકાંત ભાગમાં માલતીના વિહરથી દુઃખી થતા માધવને મકરંદનો મેળાપ-માલતીએ કાઢેલા માધવના ચિત્રનું માધવના અનુચર કલહંસકદારા દર્શન-તેજ ચિત્રપાટીમાં માલતીનું ચિત્ર કાઢવાની મકરંદની સુચના-કલહંસકને મંદારિકાનો નંદનતા દુષ્ટ વિચારો સંબંધી વાર્તાપિનોદ.

પ્રવેશ ૪—પ્રધાનના જીવનમાં માલતી તથા તેની સખીઓનો આનંદોત્સવ. માધવે મોકલાવેલી બકુલાવલિને વધાવી લેતાં તથા માધવના ચિત્ર સાથે પોતાનું ચિત્ર જોતાં પ્રેમધેલી થએલી માલતીનો માનસિક વિહાર.

પ્રવેશ ૫—માલતીને પરજીવા માટે તત્પર થઈ રહેલા વૃદ્ધ સચીવ નંદનનો જીવાન બનવાનો પ્રયત્ન-માધવના અનુચર કલહંસકની અતુરાર્થથી કપટીનું મોં કાળું થવું-નંદનવરને નિરખવા આવેલી નગરનારીઓનો સંસારચિતાર.

પ્રવેશ ૬—ચંડિકાના ભોગ માટે કુમારિકાની શોધમાં ફરતાં કાપાલિક અધોરધંટ તથા તેની શિષ્યા કપાલકુંડલાની માલતીને ઉપાડી લાવવાની યોજના-જનસમાજ પર પરાપકાર કરનારી સિદ્ધિવાળી સોદામિનીનો દુષ્ટ કર્મ કરી કેવળ સ્વાર્થને માટે સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરનાર કપાલકુંડલા સાથે સંવાદ.

પ્રવેશ ૭—શંકરના મંદિર પાસેના કુસુમોદ્યાનમાં પુષ્પ વિણવા માટે આવેલી માલતીનો માધવને પુનઃ મેળાપ-વાધની જીમ થતાં ત્રાસથી નાસાનાસ કરતી માલતીની સખીઓને ધીરજ આપતા મકરંદનું મહ્યંતિકાને બચાવવું-આ તકનો લાભ લઈ અધોરધંટનું એકદમ આવી માલતીને ઉપાડી આકાશમાર્ગે આલ્યા જવું.

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧—માલતીના વિરહથી વ્યાકુળ થયેલા માધવનું સ્મશાનમાં ભૂત-પ્રેતાદિને પ્રસન્ન કરવા માટે બટકવું-ચંડિકાના ભોગ માટે અઘોરધંટે ઉધાનમાંથી ઉપાડી આણેલી માલતીનો રૂદનાલાપ સાંભળી માધવનું તે તરફ જવું.

પ્રવેશ ૨—ચામુંડાના મંદિરમાં માલતીનો ભોગ આપવાની તૈયારી-માધવનું એકાએક આવી પહોંચવું. અઘોરધંટે મારી માલતીનું રક્ષણ કરવું સ્ત્રીહત્યાના ભયથી કપાલકુંડલાને શ્વિતદાન-મૃત્યુના મુખમાંથી બચેલી માલતી તથા પ્રિયાના વિહરથી વ્યાકુળ બનેલા માધવના હૃદયની વિચિત્ર દશા !

પ્રવેશ ૩—માલતીની માતા બદ્રાની ભૂરિવસુને પુત્રીના હિત માટે પ્રાર્થના કાપાલિકના હાથમાંથી માધવે છોડાવેલી માલતીને લઈ કામંદકીનું આવવું-વૃદ્ધ નંદનની સાથે પોતાનું પાણીગ્રહણ થવાના સમાચાર સાંભળી માલતીનું આકુંઠ.

પ્રવેશ ૪—માલતીનું નંદનની સાથે પાણિગ્રહણ થતાં પહેલાં માધવનો મેળાપ કરાવી નંદનની યોજનાને નિષ્ફળ કરવાનો કામંદકીનો સંદેશ-કલહસંકટ અને મંદારિકાની દૃઢતા.

પ્રવેશ ૫—નગરદેવિના મંદિરમાં સંકેત પ્રમાણે ગુપ્તરીતે સંતાયેલા માધવ મકરંદનું આગમન-માધવને પરણવાની દૃઢ પ્રતિજ્ઞાવાળી માલતીનું મરવા તૈયાર થવું-માલતીના હૃદયનો શુદ્ધ પ્રેમ જાણી માધવનું પ્રગટ થવું-બન્નેના ગાંધર્વ લગ્ન માલતીને બદલે મકરંદે સ્ત્રીનાં લુગડાં પહેરી નંદનની સાથે પરણવા જવું.

પ્રવેશ ૬ નંદનના ધરમાં માલતી રૂપે મકરંદ-નવી વહુનાં રિસામણાં
મનામણાં-રીસાયલાં ભાભીને મનાવવા મદ્યંતિકાનું આવવું-માલ-
તીને બદલે મકરંદને જોતાં પ્રેમવશ થઇ લાંથી ચાલી નીકળવું.

પ્રવેશ ૭-મંદારિકા તથા કલહંસકના લગ્ન સંબંધીના કોલકરાર-મકરંદ
તથા મદ્યંતિકાનો મેળાપ થતાં કરારનો અંત-મદ્યંતિકાનું હરણ
કરી નાશી જનાર મકરંદને પકડવા માટે સિપાઇઓનું તુટી પડવું-
મદ્યંતિકાને કલહંસક સાથે આશ્રમમાં મોકલી પોતે યુદ્ધમાં અંપલાવવું.

પ્રવેશ ૮-માધવના નિવાસસ્થાનમાં માલતી-પતિપત્ની તથા સખીઓની
માર્મિક ગોષ્ઠી-મકરંદના યુદ્ધમાં ચટયાના સમાચાર કલહંસકદ્વારા
સાંભળી માધવનું મકરંદની બહારે જવું-ગુરુ અવોરવંટના વધનું
વેર લેવા માટે પાછળ પડેલી કપાલકુંડલાનું એકાએક આવી માલ-
તીને આકાશમાર્ગે ઉપાડી જવું-નિરપરાધી છવોનું રક્ષણ કરવાવાળા
સિધ્ધિશ્વરી સૌદામિનીનું એકદમ પ્રગટ થઇ માલતીને નીચે ઉતારવું
તથા કપાલકુંડલાને ઉપર અંતરિક્ષમાં ભ્રમણ કરાવવું.

ટૂંકલો.



અંક ૩ જો.

પ્રવેશ ૧—માધવ તથા મકરંદને યુદ્ધમાંથી પાછા ફરવાની રાહ જતાં કલકસંકેતે માલતીને શોધવા નીકળેલી સખીઓનો મેળાપ-માધવ મકરંદનું આગમન થતાં માલતીના ખેદજનક સમાચાર સાંભળી બંનેનું પર્વત ઉપર જવું.

પ્રવેશ ૨—શ્રીપર્વતની તળેટીમાં વનદેવી તથા ભાગ્યદેવીની શક્તિનો માધવ ઉપર પ્રયોગ-માલતીને શોધવા જતાં માધવનું પાપાણુમય બની જવું-મિત્રની વિપરીત દશા જોઈ મકરંદનું પર્વત ઉપરથી નીચે નદીમાં પડી આત્મઘાત કરવા તૈયાર થવું-નદીના જળમાંથી સૌદામિનીનું પ્રાગ-દ્ય-મકરંદનો અસૌકિક રીતે બચાવ

પ્રવેશ ૩—રામના દિવાનખાનામાં નાસાપાસ થયેલા નંદનનાં રોદણાં-લગ્નમાં વિઘ્ન આવવાથી ચિંતાચક્રેત થયેલા માલતીના પિતા ભરિવસુનું સાંત્વન-સૌદામિનીદ્વારા ભરિવસુ તથા દેવરાતે પૂર્વ કરેલી પ્રતિજ્ઞાનું સ્મરણ-માલતી-માધવનાં લગ્ન માટે ભરિવસુ તથા રામનો અનુમતિ પત્ર.

પ્રવેશ ૪—આશ્રમસ્થાનમાં મકરંદ તથા માધવની ચિંતા કરતાં મદ્યંતિકા તથા માલતીની સખીઓ વગેરેનો પ્રાણુત્યાગ કરવાનો નિશ્ચય થતાં મકરંદનું આવી પહોંચવું-માધવના પાપાણુમય બની ગયાના સમાચાર નિવેદન થતાં કામંદકીની સલાહથી સર્વનું શ્રીપર્વત તરફ પ્રયાણ.

પ્રવેશ ૫—શ્રીપર્વતની શુદ્ધ આગળ પાપાણુમય થઈ ગયેલા

પાસે સ્વજનમંડળનું આગમન-માધવની સાથે મકરંદનું પણ પાપાણુ-
 મય બની જવું-મદ્યતિક્રાંતો વિલાપ-પ્રેમને માટે પ્રાણની આહુતિ
 આપવાના નિશ્ચયથી સર્વનું શીખરપર ચઢવું—સૌદામિનીની સિદ્ધિના
 ચમત્કારવડે કરીને માલતીનો મેળાપ તથા માધવ મકરંદનું મૂળ સ્વરૂપને
 પામવું-દંપતિઓને હસ્તમેળાપ આનંદોત્સવ-પુર્ણાહુતિ.

ૐ

શાંતિ

શાંતિ

શાંતિ

સમાપ્ત.

શ્રી ગણેશાયનમઃ

માલતી-માધવ.

નાટકનાં ગાયનો.

— — ૦ * ૦ — —

મંગલાચરણ.

૧

સુત્રધાર બાળાઓ—શ્રી હરિ શ્રી ત્રિજગિહારી
મંગળ લલિત લીલા વીસ્તારી—શ્રી૦
નંદન નંદ આનંદ કંદ
દેશવ માધવ મુકુન્દ મોરારી— શ્રી૦
પૂરણ પરિશ્રલ રૂપ
અચળ અખંડાનંદ સ્વરૂપ— શ્રી૦
ચરિત્ર પવિત્ર આતિ અનૂપ
શ્રીધર ભુધર ગોવિંદ ગિરિધારી—શ્રી૦

૨

બાળાઓ—પ્રેમના જુદા જુદા છે પ્રકાર
પ્રેમમાં વસી રહી પ્રભુતા સાર— પ્રેમના૦
એક પ્રેમ સાચો શ્રી હરિ પ્રતિનો છે
માત તાત આત મિત્ર સતી પતિનો છે

સાચો કહેવાય એજ પ્રેમ
 ધરમ શુભ નેમ
 જેથી તરી જવાય આ સંસાર—પ્રેમનાં

૩

ખીચો—ગજગામિની (૨)
 ગજે ચઢીને આવે
 ગજગામિની ગજે ચઢીને આવે
 મંદ સુહાસિની શાણી સ્વભાવે
 ભલા ભલા ભૂપોતાં—જ્ઞાન ભુલાવે (૩) રે
 ગજે ચઢીને૦

યૌવન મદે ભરી મદધેલી
 પૂજન કરવાને અલગેલી
 મેળવવા ઉત્તમ વર—જે મન ભાવે (૩) રે
 ગજે ચઢીને૦

૪

સખીઓ—ચાલ ચાલચો અલગેલી
 વળા વળી પાછું જીવે શું પ્રેમધેલી
 તારા ઉરમાં આનંદની હેલી
 મળ્યાં હવે ભેગાં ચંપો ને ચંખેલી— ચાલ૦

માલતી—મારા પગનાં ઝાંઝરની ખીલી
 વારે વારે પડતી દીલી

સખીઓ—ખીલી જેવી ઢીલી એવી નુએ છું હરીલી
હવે ચાલ

માલતી—આવીએ છીએ—

ચાલ૦

૫

માધવ— હ્યો સુંદરી સુમનની માળા
જમ કહેલો પ્રણામ હમારા

લવંગિકા—માળા નહિ પણ વરમાળા
સુંદર વર ઓ શરમાળા

માધવ— મુખદર્શનથી મન ચોરી (૨)
ચિત હરી ગમ બાલ ચક્રોરી

લવંગિકા—તમે કિશોર એ નવલકિશોરી
મટકે મોહ્યા મટકાળા—હ્યો સુંદરી૦

૬

સાધુડીઓ—પ્રભુને લજે તે જન શાણુરે
ખીજા જણુ જાણ્યા જગમાં કહેવાણા જઠ પહાણા
પિંડ માંડી જેવું તેવું બ્રહ્માંડે બાળેરે
ધર્મ પોતાનો સદા સમજીને પાળેરે
જે ટાળે માયાના તાણા વાણુરે—

ખીજા -

૭

સર્વે— છે નશીબતણી ગતિ ન્યારી
મનુષ્ય ત્યાં શું કરશે શું કરશે

કરમે લખીયું તે નહીં ઢળશે.

જે જેનું તે તેને મળશે—

છે નશીબ૦

કામદંડકિ— પ્રીતિ વિના તન લગન તે જાણો અગન સમાન

ભીતિ વિના મન લગન તે કરે સદા કદવાણુ

સર્વે—

માધવને રતિ માલતી મળશે

સરિતા જઈ સાગરમાં ભળશે૦—

છે નશીબ૦

૮

કલહસંક

તથા મંદારિકા

} કરો કરોડ ઉપાય (૨)

} પણ જાતિ સ્વભાવ ન જાય

કપુર અને કરતુરી કરા ઢગલા માંહી દટાય

તો પણ દુર્ગંધી દુર્ગંજાની ગંધ સુગંધ ન

થાય-થાય.....કરો૦

કાગ પડ્યો સોનાને પાંજર

વિધવિધ મેવા ખાય

તોપણ જાતિસ્વભાવે મૂરખ નર્કજોષ લલચાય

ચ્છાય—કરો૦

૯

સખીઓ— રૂડી શોભા અપાર (૨)

બેની જુઓ શ્રી ઝનુગજની

વસંતલીલા વીહારી વ્રજરાજની

રસધેલી રતિ રાધિકા રસભોગી રસરાજ

રૂડી૦

દ્રૈમ રતિરસ રેલતાં મદનરાજ મહારાજ

જોતી જોતી ઉભી વજકુંજરે

વાટ સુંદર રયામની

રોતી રોતી રસીકા અલિ ગુંજરે

કામલુગારી કામિની

નયન થાક્યાં નિહાળી પંથ દુર-દુર

તોય નાવ્યા મહારાજ (૨)

બેની૦

માધવને મળવાતણી રહી ન આશ ઉંર

એવે વાગી સૂરભરી મનહર મુરલિ મધુર--૩ડી૦

૧૦

સખીઓ--કહે સખી અબોલ રહી શા સાર (૨)

મુખ મનોભાવ જણાવે તારે--

કહે૦

ચુક નથી જરી ચતુર તણી પણ

ચતુરા--એ ચુક તારી (૩)

કામ કમાન અઢાવી

કામલુ કીધું કામલુગારી

મનધગાન ધરે તું જ્ઞાનું

નહીં રહે હવે રાખ્યું છાનું

માલતી--વાર વાર

સખીઓ--વાર વાર કહી વાત ઉડાવે

નથી અનણ્યું અમારું--

કહે૦

સખીઓ--રંગીલી રંગ રેલે રંગીલાની સંગે

રસીલી ખેલ ખેલે ખેલાવે ઉમંગે રંગોલી •

છુટી છુટી નીવીતણી ગાંઠ જે આંધીલી

જો વછુટી હાથતણી જોડ થઈ ઢીલી

મયાબ્યો--મહાજંગ શા અનંગે-(૩) રંગીલી •

રક્ત પ્રવાહસમ હોઠ કેવા હાલે

ચુંબન આલિંગને રોમાંચ થયાં ગાલે

નેત્ર અર્ધાં મીચેલાં

મુંઝલાવે ભરેલાં

બીની રવેદે જણાય સર્વ અંગે

એ બીની બીની રવેદે જણાય સર્વ અંગે--રંગીલી •

મંદારિકા--જીવો આ વર સુંદિર કેવોરે

જાણે વનના વાનર જેવોરે

રૂપ વરતું છે કેવું રૂપાળુરે

હાથ કાળા ને મોઢું કાળુરે

કલહસક--માથે ઘોળા છે કેશ લગાડીને મેશ

આ વેશ ભગ્નબ્યો કેવોરે

નંદન-- નખી વહુને તે જોયા જેવોરે

નવી—

નાનકડી નાળુક નાર

હું બહુ નાનકડી—બહુ નાનકડી—બહુ નાનકડી

મારા લાલ્લાની છું લાડકડી (૨) હું લાડકડી (૩)

આંખ તણે મઠકે પટકું છું લાલને

મહારિકા—

નાની શું સમજે વહાલાના વહાલને

નવી—

હું તો બચુંજો સમજું છું

મહારિકા—

જાણી ભોળો જરથાર તું બહુ માથે ચઢી (૩) નાનકડી.

સૌદામિની— સિદ્ધિનું સાધન ધન સધળું જાણો પરઉપકાર

પાપે પેટ ભરે તે જીવના જીવતરને ધીકકાર

કપાલકુંડલા—સિદ્ધિનું સાધન ધન સધળું નિજ સ્વારથ મોઝાર

જે સ્વાર્થે ન સાધે તેના જીવતરને ટિકકાર

સૌદામિની— ચંદ્ર, સુરજ, નલમંડળ તારા, પવન પહાડ વળા સમુંદર

.....ખારા

વૃક્ષો પાણુ ફળ આપી જનપર કરતાં પર ઉપકાર— પાપે.

કપાલકુંડલા—સૌ સ્વારથ પોતાનો સાધે, એમાં પાપ જરા નવ વાધે

પ્રપંચવિણુ માનવકેરા, નવ પટે કયાંઈ પોળાર—જે સ્વાર.

સૌદામિની— વરસી મેઘ ધરે જળધારા, ધરતી ધાન પકાવે સારાં

પુન્યવાન જન પ્રાણુ જતાં પાણુ કરતા પરઉપકાર—પાપે.

સખીઓ— સખી સૌ ચાલોરે

ફુલડાંથી ભરીએ ફુલ છાખ
મધુર મધુર શું મોગરો મહેકે
માલતી વાસ સુવાસ શી ફેંકે
વાસ પરસ્પર બહેકે—

સખી૦

કલિ ઉપર અલી ને ભમે લેવા પુષ્પપરાગ
પથ્ય પવને પરવશ કલિ અલિ ન પામે લાગ
ફુલે રૂડી ફુલ છાખ ભરીશું
માળ બનાવીશું કંઠે ધરીશું
ફુલનાં મન ધરીશું—

સખી૦

૩૬

સખીઓ— હારે ખીલી ખીલી રૂડી ફુલવાડી
ફુલે ભરપુર છે (૩)

માલતી— મન મારું મોહનને મળવા આતુર છે

સખીઓ— કુમારી તારું કેવું અજબ પ્રેમતુર છે—

હાર૦

મકરંદ— ચીત હરનારી ચતુરા ચતુર છે

માધવ— મધુરીની વાણી અહો કેવી મધુર છે

સખીઓ—હાર૦

માલતી—

કહો મારા નયન સલુણા સ્યામ
તમને શું કહીને બોલાવું (૨)
અનુપમ છો ઉપમા શી આપું
દેવ હૃદયમંદિરમાં સ્થાપું
અંતરના આરામ—

તમને૦

માધવ—

જતાવો કોઈ પ્રેમલુણી પ્રતિમા
મનોહારી રમણી રસીલી રમા—
પ્રેમ બીની જે પ્રીતિ ઉરપુરી
મુગ્ધાક્ષિ કેરી વાણી મધુરી
પ્રાણેશ્વરી પ્રિયતમા—
કરી પરી મોતન કેરી માળા
કંઠે ધરી વહાલી બકુલ માળા
પ્રાણેશ્વરી પ્રિયતમા—

જતાવો૦

માલતી—

હવે ક્યાં જાઉં જીવણુ મારા

માધવ—

વાહ બોલ મધુરા શા તારા

માલતી—

ચિત્ત રહે લમતું (૨)

જવું નથી ગમતું (૨)

રહી સેવીશ ચરણુ સદા ચારા

હવે૦

માધવ—

કાલ મુખ કાપાલિક હાથે

મરતાં આજ ઉગારી

માલતી—

જીવતિના જીવન મનમોહન (૨)

મુજને કરો તમારી

તમે જોજી નયનતણા તારા—

હવે.

૨૦

ભદ્રા—

દીકરી પણ દુઃખનું ઉંડું મૂળરે

દુનિયામાં દીકું—

સાલે માઆપને-એ શુળરે (૩)

દીકરી.

દુનિયામાં.

પુત્રતણી માતા બહુ મુભાગ્યવતી ગણાય

તેમ જનેતા પુત્રીની અતિ દુરભાગી જણાય

લોકા ઉચરે છે એ શું ભુલ (૩) રે—

દુનિયામાં.

હજો ભલે માઆપને કુંવર કુંવારા અનેક

પણ કોઈને લાં નવ હશે કુંવરી કુંવારી એક

બેટા બેટીનું-જુદું મુલ (૩) રે—

દુનિયામાં.

૨૧

ભદ્રા—

આવું દુહિતાનું અહિત કેમ થાય

દોહી ગાય દુધ શ્વાનને શું પવાય—

પાળી પોષીને ઉછેરી લાડકોડથી

થાશે દુઃખી બહુ દીકરી કળેડથી

ભૂરિવસુ—

માટે શું બોલ મારો જાય (૨)

ભદ્રા—

દીવો લઈ શું કુવામાં પડાય (૨)

કાગડાની કોટે માણેક ના બંધાય—

માલતી—

સૌને સૌ સૌની પડી

કાણુ પીડ પરાધ જાણે

સચું વહાલું સ્વાસ્થનું સર્વે

પેત પોતાનું તાણે—

દીકરીની ગણના ધુટયા ધટની દીકરી પરમાણે

દીકરા ધરનું રાજ્ય કરે લલે દીકરી જાય મશાણે

સૌ૦

માલતી—

સખી હવે શું થાશે શું થાશે

જીવું હું નાથ માધવની આશે—

સખી૦

તજ મર્યાદ પિતા માતાની ઉત્તર કેમ અપાશે

વાતો સઘળી મુજ અંતરની અંતર માંહી સમાશે—સ૦

લવંગિકા—ભાગ્યવતિ તુજ ભાગ્ય મહિં જે લખ્યું હશે તે થાશે

માલતી— પરવશ દીકરી ગાય ગરીબડી ભાગ્ય દોરે ત્યાં જાશે— સખી૦

માધવ— વિધિને વશ આપ્યું જગત આ જણાય (૨)

ખાલ્યું ખળે ન કોથી થવાનું તે થાય—

વિધિ૦

પૂર્વ સંબંધે પલક એકનો પંખી મેળો ભરાય

ભાગ્યખળે થઈ ભેગાં સર્વે ઉડી ઉડી આવે જાય— વિધિ૦

મંદારિકા— સાચા કયાંઈ ન પાછા પડશે
જુઠા જન-જખ મારશે—(૩) સાચાં
જુઠાણું જુઠાને નડશે
અંતે જુઠો હારશે— જખ૦

કલહુંસક— વિપરીત ચાલ જગતમાં ચાલે
પાપી અધર્મી સુખમાં મ્હાલે

મંદારિકા— ધર્મને પ્હેલું દુઃખ સાલે
પણ પુઠળ-એ તારશે (૩) સાચાં
સોનાને સધળા કોઈ તાવે
કરી કસોટી ખુશ તપાવે
દુર્જનવિણુ કીંમત સજ્જનની જગમાં કોણુ વધારશે-જ

માલતી મરણુ પણ મોધું થયું મોધું મારે આજ
હું પારે આવી માગું મા રાખો મારી લાજ— મરણુ૦

લવંગિકા—કાહી દુઃખથી શીદ કંટાળે વ્યર્થ વિચાર કરી જીવ ખાળે
ઓ શાણી થવાનું તે થાય મોત વિના ના મરાય

માલતી-- શે જીવાય ! શે જીવાય ! શે જીવાય— મરણુ૦

લવંગિકા— તન-મન કે ધનના કુઝે કંઈ જણુ મરવા ચ્હાય
માગ્યા મોત મળે નહીં મોત વીના ન મરાય-હું— પારે૦

૨૭

નંદન — અરી ગોરી ધુંધટપટ જોલો (૨)
જરા મુખડું હસાવી જોલો — અરે૦

મકરંદ— લે...લે...લે

નંદન— નવી તારો માર પણુ લાગે મધુરો

મકરંદ— પાસે આવ પાપી હું કરું તને પુરો
લે...લે...લે અરે૦

૨૮

મહ્યંતિકા— હવે એ ઘઈ મારી ભોળાઈ લાડવાઈ
ભોળાઈ લાડવાઈ
થાય મારો ભાઈ એના આપનો જમાઈ

લવંગિકા— જોયા જોયા તારા ભાઈ
કાઠી મજની ભવાઈ

મહ્યંતિકા— જની નણુદી હું નાની કરું એથી સવાઈ
ભાભી ? એા ભાભી ? ભાભી ?-- હવે૦

૨૯

મહ્યંતિકા— ભાભી મારાં ડાહ્યાં ડમરાં
શા માટે રીસાઓ-તમે શા માટે રીસાઓ

મકરંદ— એા નાની નણુદી આવો

મહ્યંતિકા-- આ કોણ ?
 મકરંદ-- તારો પ્રાણ
 હવે શા માટે શરમાઓ (૨)-- આ નાનીં

૩૦

મંદારિકા-- ડાહ્યા ડાહ્યા દુનિઆના ડાહ્યા લોક
 દોઢડાહ્યા પાણી પીને ધર પુછે

કલહંસક-- પાણી પીને ધર પુછે
 વળી હાથ દે છે મુંછે-- ડાહ્યાં
 હેતે પોતે નવ રીઝે
 હિતનું કહેતામાં ખીઝે-- ડાહ્યાં

૩૧

મંદારિકા-- હાંહાંરે મને ઠગી ઠગી મને ઠગી
 ઠગારે મને ઠગી જાણીને ભોળી નાર

કલહંસક-- ખોટાં ખોલી શાને ખુવે છે બાર

મંદારિકા-- આ છે ખોટો કરાર

કલહંસક-- ખોટો ખોટો ?

મંદારિકા-- હા ખોટો... મને ઠગી

મકરંદ-- અંતર ત્રેમ વિના બધા નિષ્પ્રજ કાલકરાર
 એ વિશુ કે દંપતિ તણો નવ સુધરે સંસાર--

આ છે ખોટો કરાર

લવંગિકા— સજની સાચું સુખ ક્યાં છે સંસારમાં ?
 માલતી— સુખ પ્રેમદાતું પ્રિતમના પ્યારમાં
 લવંગિકા— ખાવા પકવાન રૂઠા વસવા આવસ ને
 બહાલાના બહાલ વિના બહાલી ઉદાસ ને
 ગાળે દિનરેન એ વિચારમાં

માલતી— સુખ પ્રેમદાતું પ્રિતમના પ્યારમાં— સજની૦

લવંગિકા— ભાગ્યવંતી બહુ ભોગવે મનમાન્યા સુખભોગ

માલતી— તૃપ્તિ તેથી ના વળે વિણ સુખકર પ્રયોગ— સજની૦

લવંગિકા-સખી—અલી કાચલડી ટહુકા કરજે (૨)

ટહુકી માધવનું મન હરજે (૨)

છાની છાની વાતો કરજે

ગુણિયલના ગુણ ગાજે ગરજે

રીત કુલવતિની આચરજે

મનમાં બહુ મગન થઈ ફરજે—

માધવ— બોલો બોલો બોલો મીઠા કંઈ

બોલ મીઠા મીઠા આજ સુણાવો

બોલ મીઠા મીઠા આજ સુણાવો

શાણી હવે શીદને તરસાવો—

બોલો૦

લગ્ન એ અનુપમ સુખનો લહાવો

અંતર પ્રેમની જ્યોતિ જગાવો—

બોલો૦

છેક નમેરાં આમ શું થાઓ
પ્રેમ સુધારસ પીઓ ને પાઓ—

બાસી૦

૩૫

માલતી—

સખી કેમ જવા દઉં
કેમ જવા દઉં પુલમાળા એ પુલમાળા
વાલમ બહુ લાગે વહાલા

માધવ—

વાહ બોલ કેવા કાલા

લવંગિકા—

તારે આ શું ઢોંગ કાલા

માલતી—

નવ થાવા દઉં દુર થાવા દઉં પુલમાળા
એ પુલમાળા-વાલમ બહુ લાગે વહાલા (૨)

૩૬

માલતી—

માળા જપુ છું તમ નામની રંગીલા છેલા
દાસી તમારી એ બદામની આવો અલબેલા
મોહનજી છો મદ્યેલા
પુણુ હું તમને પૂછેલા
સેવા કરું હું સંદિર રયામની, રંગીલા છેલા-માળા૦

૩૭

માધવ—

ભાગ્યની અકળ કળા ન કળાય
દશાના રંગ નવા બદલાય—
ભાગ્યહીનને ભોજન મળતા
વમન કરાવે ગળતા ગળતા
અભાગીયાને અમૃત પાતા
વિષતુલ્ય થઈ જાય—

દશાના૦

વનદેવીઓ—

કરે શીઠ વ્યર્થ અરે પૌકાર
 અમારી સત્તા અપરંપાર
 કેા જીવ આશ્રય કરી અમારો
 નહીં ભુખે મરનાર
 ફળ ધુલ પાન વડે પોષીને (૨)
 જવાડીએ જીવસાર—

અમારી૦

ભાગ્યદેવી—

મુજ કૃપાવિણુ ભુખ્યા જીવને
 નહીં ભોજન મળનાર
 ખાધેલાં અન્ન જળ ઓકાવી (૨)
 કઢાવું પાછાં બહાર
 શ્રેષ્ઠ સૌથી મારો અધિકાર

વનદેવીઓ—

નરીન વસ્તુ નિપજાવી કરીએ
 નિત નિત પરઉપકાર
 ધન સંપત્ત મેળવતા જન સૌ (૨)
 ટરી વણુજ વ્યાપાર—

અમારી૦

ભાગ્યદેવી—

મારી યારી વિણુ વ્યાપારીના
 વ્યર્થ વણુજ વ્યાપાર
 નિર્ધનને ધનવાન બનાવું (૨)
 ધર બેઠાં નિરધાર—

શ્રેષ્ઠ૦

૩૯

માધવ--

વિયોગનું દુઃખ મહાવિધી ક્યાંથી જાણે
 દુષ્ટ એ વિધિને જગત ંયેય છે વખાણે—
 કીધા પ્રયત્ન કોટી કામ એક ન આંચે
 આ શો તમાશો અજબ ગજબ તેં બતાંચે
 પોતે ઉમંગે સુખ પ્રિયાની સંગ માણે--

વિયોગ ૦

વિયોગ ૦

૪૦

સૌદામિની--

અમે તમે જુદાં નથી
 સૌ જણ્યાં માયા જનેતાનાં (૨)
 કાણુ પોતાનું કાણુ પરાયું
 સૌ બાળક એક પિતાનાં
 સૌમાં આત્મારામ વસે છે
 એ વિણ હામ ન એક દિસે છે
 મારું તારું એ બેઠ નકામે
 સૌ જણ્યાં માયા જનેતાનાં
 સૌ બાળક એક પિતાનાં--
 વિશ્વ કુટુંબ પરિવાર અમારે
 વિશ્વ જીવન આધાર અમારે
 અમે જગનનાં જગત અમારું
 સૌ જણ્યાં માયા જનેતાનાં
 સૌ બાળક એક પિતાનાં--

અમે ૦

અમે ૦

૪૧

મધ્યંતિકા--

હું નિરભાગી છું નિરભાગી
 બહુ ભાગ્ય કંઈત છે મારું

સર્વે

મન નહીં સંસારી નહીં ત્યાગી
હું તો નાથનું નામ ડિચાઈ
નાથ નિરંજન રૂપ કહાવે
સતી ભક્તિ પતિની કરે ભાવે
વિપત તાપથી પ્રતાપ પ્રગટશે
શાણી થશે શુભ તહારં

મદ્યંતિકા—

હું તો નાથનું નામ ડિચાઈ

હું નિરભાગી

૪૨

સર્વે—

કેને ખબર છે કાલની
કહો ભાઈ કેને ખબર છે કાલની
કરો વાતો આકાશ અને પાતાલની

ચંચળ છે સુખદુઃખ સંસારે પલક પલકમાં ચલતાંછ
માઁ પડીયાં નેત્ર તણાં જળ ઢાળ જોઈને ઢળતાં
તોચે કરતાં રતિમાં ભુલ વાલની—

૪૩

સર્વે—

પ્રેમ એજ પ્રેમીનું કારણ
પ્રેમ રસાયણ પ્રેમીનું
પ્રેમ એજ પ્રેમીનું તારણ
વ્યર્થ જીવન છે બહેમીનું
ઉત્તમ પ્રેમ જગત ઉદ્ધારણ
મગ્નિત વાસનાનું છે મારણ
પાપ યોધનું પ્રેમ નિવારણ
સરે કાર્ય શુભ નેમીનું—પ્રેમ=

સર્વે— પ્રેમીને વિયોગે શુંસુખ રૂપ છે
 પ્રાણ આહુતિ એ પ્રેમનું સ્વરૂપ છે
 મદયંતિકા-માતંગો પ્રેમ માટે કાચડમાં કળે છે
 પતંગો પ્રાણ આપી દિપકમાં બળે છે
 સર્વે— પ્રેમતણાં બિન્ન બિન્ન રૂપ અનુપ છે—

પ્રાણની.

કામદંડિ— કુબકી મારી જળ મહીં પહોંચે જઈ પાતાલ
 પ્રેમ મોતિ એમ સાંપડે માથા સાટે માલ
 મદયંતિકા-જે પ્રેમીજનનાં ઉર પ્રેમ ભરપુર છે
 નામ તેના મુલક (માં) મશહુર છે
 સર્વે— પ્રેમ તણાં બિન્ન બિન્ન રૂપ અનુપ છે.

પ્રાણની.

સર્વે— આનંદ મંગલ વર્થો આજે
 સત્ય પ્રેમનો સાર લલો
 દંપતિમિત્રનો થયો સમાગમ
 વિધિતણો શ્રમ સફળ થયો
 કલેશ કુસંપ સૌ જળે ટળી સૌના
 જન સમાજમાં સંપ દળે
 માગ્યા મેહ વરસૂજે સધળે
 સૌ જીવનું કલ્યાણ થજે.

આનંદ.

॥ ૐ શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ ॥

ફેન્સી કાપડના વેપારી.

શાહ જમનાદાસ તારાચંદ.

અમારે ત્યાં રીબકટ, કાસ્મીર, વેનેસીઅન, સીંગાઈપ્યાજ આધના સીલ્ક સાટીન, ડબ્બ, ટવીલ તથા ખમીસો માટે જાત જાતની તરેહવાર છીંટો, સારા જીણા વિલાયતી તથા બંગાળી પાટલાના ઘાતીજેડા, તેમજ બાનુચ્છો માટે સાડીચ્છો, મસંરાઈઝ મલમલના પોત તથા પોલકાં માટે ફેન્સી કાપડ વેચાય છે.

છુટક તથા જથ્થાબંધના વેપારી, ઠે. પુવારા સામે, -અમદાવાદ.

ગુજરાતનું લોકપ્રિય જાણીતું સાપ્તાહિક પત્ર.

વડોદરા વર્તમાન.

દર સોમવારે પ્રાતઃકાળે પ્રગટ થાય છે જેમાં રાજ્યકીય, સામાજિક, ધાર્મિક, નૈતિક આદિ ઉત્તમ લેખો ઉપરાંત આ રાજ્યની અને બીજા દેશાવરોની તાજી ખબરો પુરી પાડવામાં આવે છે. સાહિત્ય, કવિતા વાર્તા, હાસ્યરસ ભરેલા લખાણો પણ બહુ ચિંતાકર્ષક આવે છે. દર વર્ષે ઘણી સુંદર અને નવી કિંમતી ભેટોના લાભ મળે છે.

આરમાસનું લવાજમ ફકત રૂ. ૧-૪-૦

પોષ્ટેજ રૂ. ૦-૧૩-૦

જાહેર ખબરો તથા લેણા—દેવાની નોટીસોને માટે આ ઉત્તમ સાધન છે.

જાહેર ખખર.

અમારો કંપનીના નીચલાં નાટકોનાં ગાયનોની ચોપડીઆ
જ્યાં અમારો મુકામ હશે ત્યાંથી નીચલી કીંમતે રોકડેથી
મંગાવ્યાથી મળશે.

ચોપડીનું નામ.

કિંમત.

માલતી માધવ	૦-૨-૦
માયા મોહિની	૦-૨-૦
સાગર-સરિતા	૦-૨-૦
પિતૃભક્ત પ્રભાકર	૦-૨-૦
અનંગ પદ્મા	૦-૨-૦
મુદ્રા પ્રતાપ	૦-૨-૦
રાજ્ય ભક્તિ	૦-૨-૦
રનેહ-સુધા	૦-૨-૦
અમર કુમાર	૦-૨-૦
બુદ્ધિપ્રાણસ્ય	૦-૨-૦
શુકદેવજી	૦-૨-૦

